

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

J/13967. számú

BESZÁMOLÓ

**a NATO műveleti alárendeltségű légvédelmi készenléti elfogó légi járművek
alkalmazásáról**

**Előadó: Juhász Ferenc
honvédelmi miniszter**

Budapest, 2005. január

I.

A Magyar Köztársaság légtérének védelmét békében a Magyar Honvédség NATO műveleti alárendeltségbe tartozó légvédelmi készenléti erői biztosítják a NATO Integrált Kiterjesztett Légvédelmi Rendszere (NATINEADS) koncepcióját tartalmazó MC 54/1 (2nd Revised) (Final) dokumentumban foglaltak alapján.

A készenléti erők a NATO regionális parancsnoksága alá tartoznak, és a NATO egységes légvédelmi rendszerében utasításait is az illetékes NATO-parancsnokságtól kapják, a magyar érdekek érvényesítéséért az Észak-atlanti Tanács által jóváhagyott dokumentum alapján a Magyar Honvédség Légierő Ügyeletes Táborna felel.

Az Alkotmány 19/E. § (1) bekezdése szerint: „Külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, illetőleg az ország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülő készütségi erőkkel való oltalmazására, az alkotmányos rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében a Kormány a köztársasági elnök által jóváhagyott védelmi terv szerint – a támadással arányos és erre felkészített erőkkel – a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig azonnal intézkedni köteles.”

A magyar légtérben végrehajtandó légvédelmi feladatok ellátása alapesetben az Alkotmány 19/E. § (1) bekezdésében foglaltak szerint valósul meg, azonban a szövetséges készenléti elfogó légijármű magyar légtérbe történő berepülésére eddig nem volt olyan jogi felhatalmazás, amely lehetővé tette az azonnali feladat-végrehajtást, valamint hiányzott az a jogi felhatalmazás is, amely halasztást nem tűrő esetben lehetővé teszi a szövetséges légtér védelmében történő közreműködésünket a NATO egységes légtérben, a magyar légtéren kívül, a hazai – NATO műveleti alárendeltségbe tartozó – erők igénybevételével.

Nem zárható ki, hogy a magyar légtér védelme érdekében szövetséges készenléti elfogó légijárművek azonnali belépése, illetve alkalmazása válik indokolttá a Magyar Köztársaság légtérben, mert a hazai erők és eszközök valamely előre nem látható okból (technikai, időjárási, stb.) nem képesek vagy korlátozottan képesek feladataikat ellátni.

Mindemellett, szövetségi tagságunk következtében békében is előállhat olyan helyzet, hogy a magyar légvédelmi készenléti elfogó légijárművek alkalmazásának szükségessége az ország határain kívül – szövetségi légtérben – merül fel, mert a helyi fegyveres erők – azok akadályoztatása miatt – a feladat megoldását nem képesek elvégezni, ugyanakkor a szövetségi légtér védelme indokolt.

II.

Az Alkotmány 40/C. § (1) bekezdése alapján a Kormány jogosult engedélyezni a fegyveres erők alkalmazását, illetve a csapatmozgásokat, amennyiben az az Észak-atlanti Tanács döntésén alapul.

A formális kormánydöntés meghozatalára azonban a békeidejű légvédelmi készenléti feladatok egyedi eseteiben nincs reális lehetőség, figyelembe véve, hogy a légvédelmi ellentevékenységre rendelkezésre álló idő rendkívül rövid, percekben mérhető.

III.

A fenti alkotmányos szempontokat mérlegelve és az Észak-atlanti Tanács által elfogadott rendelkezés alapján a Kormány a 2342/2004. (XII. 26.) Korm. határozatában döntött a NATO-tagállamok QRA (I) [Quick Reaction Alert (Interceptor)] légvédelmi készenléti elfogó légi járműveinek a Magyar Köztársaság légterébe történő berepülésének és alkalmazásának, továbbá a Magyar Honvédség NATO műveleti alárendeltségű QRA (I) légvédelmi készenléti elfogó légi járműveinek hazánk légterének elhagyása és szövetségi légterben való alkalmazásának engedélyezéséről.

A közjogi engedély nem eseti, hanem általános érvényű, azonban az igénybe vehető erők és eszközök köre szigorúan korlátozott a NATINEADS rendszerében a NATO műveleti alárendeltségébe tartozó hazai és szövetséges légvédelmi készenléti szolgálatot teljesítő erőkre, eszközökre.

További garanciaként jelentkezik, hogy – a NATINEADS alapdokumentumában megfogalmazottaknak megfelelően – a szövetséges erők alkalmazására és az országba történő berepülésére, valamint a hazai erők kirepülésére és szövetségi légterben történő alkalmazására csak a Magyar Honvédség Légierő Ügyeletes Tábornoka megerősítésével és a magyar légvédelmi érdekek sérelme nélkül kerülhet sor. Ez a megoldás biztosítja a gyors döntéshozatalt és a nemzeti szempontok maximális érvényesítését a szövetségi rendszerben.

A Kormány döntése alapján a NATO műveleti alárendeltségbe tartozó magyar légvédelmi készenléti elfogó légi járművekkel történő csapatmozgásra, illetőleg azok alkalmazására a szövetségi légterben csak abban az esetben kerülhet sor, ha az érintett szövetséges állam ahhoz előzetesen hozzájárult, illetve kétoldalú egyezményben rendezésre kerültek a feladat végrehajtására (csapatmozgás, illetve az alkalmazás és azok részletszabályai), valamint a felmerülő költségek (kiképzési költségek, üzemanyag, felhasznált fegyverzeti szakanyag, üzemóra, esetleges kártalanítás összege stb.) viselésére vonatkozó kérdések. Az egyezmények előkészítésére 2005. szeptember 30-ig a honvédelmi és a külügyminiszter kapott feladatot.

IV.

A Kormány döntésében rögzített esetekben egyrésztől csapatmozgásról beszélhetünk, másrészt azok olyan alkalmazásnak tekinthetők, amelyek az Észak-atlanti Tanács döntéséhez kapcsolódnak, mivel a Katonai Bizottság, a Tanács legfelső szintű katonai testülete fogadta el a NATO Integrált Kiterjesztett Légvédelmi Rendszere koncepciójára vonatkozó MC 54/1 (2nd Revised) (Final) dokumentumot, melyet az Észak-atlanti Tanács is jóváhagyott.

A Kormány jelen beszámolóval az Alkotmány 40/C. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségének tesz eleget, mellyel egyidejűleg döntéséről a köztársasági elnököt is tájékoztatja.